

Ånge kommun
ange@ange.se

2019-03-29

1 (15)

Dnr-2018:11123

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Torpshammars skola i Ånge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Torpshammars skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Torpshammars skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling av undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i *flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att alla lärare i undervisningen gör tydligt för eleverna vilka syften och mål olika arbetsmoment och aktiviteter har.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas *i flera delar* av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för alla elever.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i hög utsträckning*.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 november 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:11123) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i *hög utsträckning* skolans utveckling av undervisningen.

Sammanfattande skälen för bedömningen

Rektorn för Torpshammars skola har skapat en grund för utvecklingen genom att se till att skolans resultat avseende såväl kunskaps- och värdegrundsuppdraget som uppdraget att säkerställa en trygg miljö för elever, följs upp och analyseras. Vidare ser rektorn till att det finns ett aktivt värdegrundsarbete och arbetar för att alla elever oavsett könstillhörighet får samma förutsättningar att lära och utvecklas. Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet och ger lärarna förutsättningar att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolans kunskapsresultat samt hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Skolan har klassavcheckningar en gång per termin där de går igenom kunskapsresultaten och i samband med dessa genomför rektorn tillsammans med specialläraren analyser för att identifiera vilka områden de ska prioritera. Bland annat upptäckte de under hösten att eleverna på Torpshammars skola hade svårt för problemlösning. Det ledde till att de påbörjade ett samarbete med en närliggande skola så att lärarna kan utbyta erfarenheter och goda exempel. Rektor säger i intervju att hon ser skillnad i hur lärare tänker och pratar efter att de inlett samarbetet.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn leder ett värdegrundsarbete även om det inte är specifikt inriktat på jämställdhet. Rektorn säger i intervju att det inte har varit fokus på jämställdhetsarbete, men i uppföljning av resultat har det heller inte framkommit några mönster som pekar på att det är skillnader i pojkars och flickors förutsättningar. Dock har rektorn planer på att skolan framöver ska titta på resultaten tillsammans med en annan skola för att på så sätt få ett större elevunderlag att analysera. Förhoppningen är att det då ska bli lättare att urskilja mönster.

Granskningen visar vidare att lärare jobbar med jämställdhetsfrågor på olika sätt. I intervju med elever och lärare framkommer exempelvis att de i vissa klasser arbetar med värdegrund varje vecka, vilket bland annat innefattar tjej- och killgrupper där de pratar om känslor. Arbetet med känslor är även något som rektorn framhåller som en viktig del i värdegrundsarbetet.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar vidare att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet så att lärare har förutsättningar att samverka och på så sätt lära av varandra. Det framkommer i intervjuer och dokumentstudier att det finns flera olika forum där pedagoger och övrig personal kan samverka. Två dagar i veckan har de möte där i princip alla lärare medverkar, och oftast även rektorn.

Rektor är på klassrumsbesök för att få en insyn i pedagogernas vardag och det hon ser då ger hon feedback på i medarbetarsamtalen. Lärare säger i intervju att de upplever att rektorn är bra på att återkoppla. Samtidigt säger lärarna att rektorn har höga ambitioner men att det ibland kan bli lite väl mycket att arbeta med. Både rektorn och lärare upplever att de skulle behöva arbeta mer med lektionsstruktur, även om de säger att det redan finns en del saker som de gör gemensamt.

Obehöriga lärare får handledning av specialläraren tillsammans med en lärarkollega, även handledning av specialpedagog och SPSM förekommer. Dessutom arbetar de nära de andra lärarna vilket innebär att de får stöd av dem i det dagliga arbetet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan uppfyller kvalitetskriterierna i *hög utsträckning* inom området Rektors ledarskap.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skälen för bedömningen

Lärarna har förhållandevis höga förväntningar på eleverna samt överlag stimulerar och utmanar lärarna även de elever som nått längre i sin kunskapsutveckling. Vidare visar granskningen att elever till viss del görs delaktiga i planeringen av undervisningen och i sitt eget lärande. Granskningen visar även att undervisningen är relativt strukturerad, varierad och med ett aktivt lärarstöd, men att lärare behöver tydliggöra undervisningens syften och mål för eleverna.

Individanpassad undervisning – stöd, stimulans och utmaning

Granskningen visar att lärarna har förhållandevis höga förväntningar på eleverna och uppmuntrar elever när de gör något bra. I de allra flesta fall när elever ställer frågor består lärarens svar av att de får eleverna att själva resonera sig fram till svaren. I några fall har läraren lite lägre förväntningar på eleverna. Exempelvis gör en lärare uppgiften åt en elev och en lärare säger till en elev som svarar med att skriva fullständiga meningar att hen inte behöver göra det. Rektorns bild är att det varierar vilka förväntningar lärare har på eleverna och säger att en viktig del för att eleverna ska nå så långt som möjligt är att lärarna har höga förväntningar.

I intervju med lärare framkommer att elever som har lätt för sig har möjlighet att gå till en högre klass för att få en utmaning, samt att även fördjupningsuppgifter förekommer. Det senare bekräftas av elever som i intervju säger att de får svårare uppgifter om de är klara med uppgiften de ska göra. De elever som inte kommit lika långt i sin kunskapsutveckling får stöd av lärarna på olika vis. Dels uppger lärare att de delat in eleverna i mindre grupper för att på så sätt lättare kunna möta eleverna på deras nivå, dels säger elever att de kan få gå till ett annat klassrum och jobba. I och med att de har ett samarbete mellan klasserna kan elever även gå till en lägre klass om

de behöver arbeta mer med något. Rektor säger även i intervju att speciallärare och specialpedagog jobbar nära lärarna och att de hjälper lärarna att komma igång med anpassningar.

Elevers delaktighet i sitt eget lärande och undervisning

Vidare visar granskningen att elever till viss del görs delaktiga i sitt eget lärande. Lärare uppger i intervju att de frågar eleverna inför ett arbetsområde eller vid terminsstart och försöker få med en del av deras förslag i planeringen. På klassråden är en stående punkt "lärandemiljö", och i samband med det kommer det upp många förslag från eleverna kring hur de vill jobba. På de lektioner Skolinspektionen observerade förekommer få exempel på när elever görs delaktiga. Efter enstaka lektioner får elever fundera kring vad de lärt sig under lektionen. Dock varierade det då i vilken omfattning eleverna fick möjlighet att svara på det, i något fall fick samtliga elever svara, i något fall endast någon enstaka elev.

Målfokuserad, varierad undervisning och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen är relativt varierad, strukturerad och med ett aktivt lärarstöd. De flesta observerade lektionerna börjar med en inledning av läraren där det framgår vad eleverna ska göra under lektionen, i de allra flesta fall används någon form av bildstöd. Inledningen följs sedan av någon typ av elevaktivitet, i några fall har läraren först en genomgång. I de fall elever arbetar självständigt eller i grupp går läraren runt till alla elever och ser till att de kommer igång. Både lärare och elever uppger i intervju att de observerade lektionerna är representativa för hur lektioner brukar vara upplagda på skolan.

Läraren tydliggör syftet för eleverna endast på några få av de observerade lektionerna, och endast i några fall berättar läraren vad målet med lektionen är. I elevintervjuer framkommer det att eleverna upplever att de oftast inte får veta varför de ska lära sig det som de arbetar med. Någon lärare uppger i intervju att det är viktigt att elever känner till syftet med det som de arbetar med. Rektor säger i intervju att det är olika hur lärare gör, men att det inte alltid är tydligt för eleverna varför de ska lära sig något, och ibland inte heller vad de ska göra.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del

- Att alla lärare i undervisningen gör tydligt för eleverna vilka syften och mål olika arbetsmoment och aktiviteter har.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen på Torpshammars skola inte tydliggör för eleverna vilka syften och mål olika arbetsmoment eller aktiviteter har. Enligt läroplanen ska läraren få eleven att uppleva att kunskap är meningsfull. En förutsättning för att något ska vara meningsfullt är att det är tydligt varför det ska göras. Det blir därför viktigt för läraren att förmedla syftet bakom undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser till att alla lärare på skolan utformar undervisningen så att det blir tydligt för eleverna vad som är syfte och mål med olika arbetsmoment. I praktiken behöver läraren konkretisera målet med arbetsmomentet för eleverna genom att tydliggöra syftet och vilka kunskaper som undervisningen är tänkt att eleven ska kunna utveckla. Detta betyder dock inte att läraren ska redovisa exakt vad som står i kursplanen och kunskapskraven, eller hänvisa eleverna till att läsa dessa texter själva. Det handlar om att läraren har en så pass tydlig idé om kopplingen att läraren på ett kortfattat och för eleverna lättförståeligt sätt kan förmedla vad eleverna ska lära sig under arbetsmomentet och vad de olika aktiviteterna syftar till. Med andra ord ska läraren inte enbart berätta vad eleverna ska göra under lektionen.¹ Att syftet är tydligt innebär inte med nödvändighet att läraren alltid inleder lektionen med att presentera syftet, eller ens att det presenteras varje lektion. Under ett arbetsmoment som pågår under flera lektioner kan det räcka med att syftet presenteras vid introduktionen. Det väsentliga är att eleverna vet vad syftet är med det som de arbetar med. Vilket i sin tur kan innebära att läraren måste påminna eleverna om vad syftet är under arbetsmomentet.

¹ Wiliam, D. (2013) Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken, Lund: Studentlitteratur; Håkansson & Sundberg 2012.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas *i flera delar* av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande skälen för bedömningen

Granskningen visar att Torpshammars skola bedriver ett arbete för att skapa trygghet. Det framgår vidare att det pågår ett arbete för att skapa studiero, men att det varierar mellan olika lärare och klasser. Skolan behöver utveckla det samlade arbetet med att skapa studiero vidare så att alla elevers lärmiljö präglas av studiero.

Arbete för att skapa trygghet

Granskningen visar att det bedrivs ett aktivt arbete på Torpshammars skola för att skapa trygghet. Det visar sig genom att såväl elever som personal uppger att de flesta elever känner sig trygga på skolan. Torpshammars skola har genom enkäter och samtal dock identifierat några områden där elever upplever sig mindre trygga. Exempelvis framkom att elever kände sig otrygga i omklädningsrummen. Åtgärden blev att sätta in personal där, vilket gjort att elever i uppföljande samtal uttryckt att de känner sig tryggare. I intervju med Skolinspektionen uppger elever att de ibland kan uppleva sig lite otrygga på raster, även om de märker att skolan gör saker för att de ska känna sig trygga. Exempelvis har skolan infört uppdelade raster så att inte alla klasser har rast samtidigt, något som lärare säger har minskat konflikterna på raster.

Arbete för att skapa studiero

Granskningen visar att det bedrivs ett visst arbete för att uppnå studiero men att det varierar mellan lärare och klasser. I intervju uppger lärare att det förvisso finns gemensamma regler, men att det ändå inte finns så mycket gemensamt mellan klasserna. Något som även bekräftas i intervju med elever. Rektorn säger att det finns ett behov av att nå en samsyn kring vad studiero innebär. Vidare säger rektorn att det finns en tendens att det blir mycket tjt gentemot eleverna, vilket inte leder till studiero. Det är något som även bekräftas av Skolinspektionens observationer. På många av de observerade lektionerna är lärarnas metod för att uppnå studiero att

hyssja elever som pratar. Något som i de allra flesta fallen enbart har en kortvarig positiv effekt på studieron.

En svårighet för Torpshammars skola är att lokalerna är utformade på ett sätt som gör att vissa klassrum endast är åtkomliga genom att gå igenom ett annat klassrum. Dessutom är det relativt lyhört mellan klassrummen. Det här ställer krav på att lärarna tänker till gällande vilka metoder de använder i klassrummen, eftersom att om de exempelvis tittar på film så stör det de andra klasserna. Trots att lärarna tar det i beaktning förekommer det på de flesta av de observerade lektionerna att elever från andra klasser passerar genom klassrummet under pågående lektion.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för alla elever.

Skolinspektionens granskning visar att arbetet med att säkerställa att alla elever har studiero behöver utvecklas. För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för kollegiet att diskutera frågor gällande förhållningssätt och rutiner för att säkerställa studiero. Det är viktigt att elever uppfattar att det finns en gemensam hållning kring vad som är tillåtet i klassrummet och att det finns gemensamma ordningsregler. Med fördel kan även elever involveras i arbetet med att åstadkomma studiero eftersom

² Skolinspektionen (2016) Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också, Stockholm: Skolinspektionen.

elever ofta kan ha lättare att acceptera regler då de själva varit med och påverkat.³ Som hjälp i arbetet med att skapa studiero kan Skolverkets självskattningsverktyg "Koll på studiero" med tillhörande stödmaterial användas.⁴

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdighet i bedömning ges i *hög utsträckning*.

Sammanfattande skälen för bedömningen

Rektorn analyserar omdömen och för diskussioner kring dessa analyser med lärarna. Vidare skapar rektorn förutsättningar för en likvärdig bedömning.

Uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och omdömen

Granskningen visar att rektorn på Torpshammars skola följer upp och analyserar bedömningar och diskuterar dem med lärarna. I intervju uppger rektor att hon diskuterar bedömningar med lärare och hur de kommunicerar med eleverna kring vad de ska kunna. För att kunna se mönster uppger rektorn att hon planerar att samarbeta med en annan rektor för att få ett större elevunderlag. Dessutom är ett kommungemensamt arbete för att följa upp hur det går för eleverna när de byter skola i ett inledningsskede. Rektorn har goda förhoppningar om att det i det arbetet ska komma fram saker som de själva inte ser.

³ Ibid.

⁴ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero>

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Granskningen visar att det finns ett arbete med att säkerställa en likvärdig bedömning på skolan. Dels säkerställs det genom att lärare ges tid till att diskutera bedömning. Dels arbetar skolan enligt "Ångekommunmodellen", en kommungemensam modell för att skapa ett likvärdigt arbete. Där framgår det vilket material som ska användas för screening och kartläggning av elevers kunskaper. I detta arbete är det även avsatt tid för pedagogerna för att diskutera bedömning.

När det gäller nationella prov så sambedömer lärarna dessa, och även rektor är med vid dessa tillfällen. Även specialläraren kan kallas in om det finns ett behov av det. Det finns även planer på att fördjupa samarbetet med en närliggande skola för att på sikt sambedöma nationella prov med dem.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan uppfyller kvalitetskriterierna i *hög utsträckning* inom området Bedömning och betygsättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Veronica Bonivart Säfström

Beslutsfattare
Signerat av: Veronica Bonivart Säfström

X Mattias Ryd

Föredragande
Signerat av: Mattias Ryd

I handläggningen av ärendet har även utredare Robert Sondell och utredare Caroline Rönnegård medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Nio lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 19 februari 2019 och den 27 februari 2019. Besöket genomfördes av Mattias Ryd och Robert Sondell.

Torpshammars skola ligger i Ånge kommun och bedriver verksamhet i förskoleklass till årskurs 5. I samma byggnad finns även förskole- och fritidshemsverksamhet. Vid Skolinspektionens granskning finns det 62 elever i årskurserna 1-5 på skolan.